

2025

VIZUALINIO MĄSTYMO STRATEGIJOS LITERATŪROS PAMOKOSE

Tyrimo ataskaita: Trakų r. sav.

MMo

anthropos

ATASKAITOS TURINYS

3 psl. ĮVADAS

4 psl. IŠVADOS

DETALE ANALIZĖ

7 psl. 1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS
DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

8 psl. 2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO
PRITAIKYMAS PAMOKOSE

12 psl. 3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR
ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

23 psl. 4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

25 psl. 5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI
MOKYMAMS

ĮVADAS

Nuo 2024-ųjų metų MO muziejus pradėjo mokytojoms/-ams skirtą kultūrinę-educacinę programą „Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“. Šie mokymai vykdomi įvairiose savivaldybėse kaip Tūkstantmečio mokyklų programos dalis. Šis tyrimas yra skirtas įvertinti Trakų rajono savivaldybės mokyklose įvykdytos programos rezultatus. Tyrimą atliko Taikomosios antropologijos organizacija „Anthropos“ tyrėjos/-ai Ugnė Barbora Starkutė, Kornelija Čepytė, Giedrius Jankauskas ir Renida Baltrušaitytė.

„Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“ dalyviai/-ės pildė dvi anketas: vieną prieš prasidedant programai, antrą – iškart mokymų programai pasibaigus. Abiejomis apklausomis buvo siekiama įvertinti programos poveikį mokytojoms/-ams, mokymo metodikoms ir ugdymo procesui. Pirmąją anketą sudarė 5 platūs klausimai ir 5 demografiniai klausimai. Pasibaigus programai, mokytojos/-ai pildė kitą anketą, kurios atsakymai tyrėjoms/-ams suteikė galimybę įvertinti pokytį, kurį paskatino MO vykdytų mokymų programa. Antrojoje anketoje buvo 8 platūs klausimai ir 4 demografiniai klausimai. Abi anketas užpildė 10-15 mokytojų. Išvados pateikiamos aprašant šiuos mokytojų atsakymus (Trakų rajono savivaldybės atveju abi anketos negali būti tiesiogiai gretinamos ir palyginamos) mokymų programos pradžioje ir jai pasibaigus. Visi abiejų apklausų dalyvių duomenys buvo anonimizuoti. Tyrime dalyvavo mokytojos/-ai, dirbančios/-ys Trakų rajono savivaldybės mokyklose.

IŠVADOS

1. Vizualinio mąstymo strategijos metodą prieš mokymus žinojo ir nurodė, kad sėkmingai jį taiko pamokose 1 mokytoja/-as; 3 mokytojos/-ai šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios taikyti, 4 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę.

2. Šiuo klausimu visos/-i mokytojos/-ai teigė, jog taikys metodą, tačiau 3 jų teigė, jog tai bus retai. Likusios/-ę mokytojos/-ai nurodė, jog mano, kad VMS metodą taikys, nes sudomina mokinius, pamokos tampa įtraukiomis, gyvesnėmis ir įdomesnėmis.

3. Prieš mokymus mokytojos jau naudojosi dauguma kultūros įstaigų teikiamų paslaugų. 3 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 1 mokytoja/-as nurodė, jog naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai bei nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis.

4. Po mokymų dauguma mokytojų pastebėjo reikšmingą profesinių įgūdžių pagerėjimą: sustiprėjo gebėjimas skatinti mokinius kalbėti, diskutuoti ir atsirinkti informaciją. Prieš mokymus buvo jaučiamas vidutinis ar didelis poreikis stiprinti kalbėjimo apie politines, socialines, lytiškumo temas ir lyčių lygybę gebėjimus. Po mokymų mokytojai/-os teigė, kad šiose srityse pasiekta reikšmingų rezultatų.

5. Mokymų metu taip pat sustiprėjo gebėjimas atpažinti kūno kalbą, skatinti mokinius diskutuoti, klausytis vieni kitų ir bendradarbiauti sprendžiant problemas. Pagerėjo gebėjimai kalbėti apie emocijas, mokyti mokinius jas atpažinti, suprasti ir valdyti konfliktus.

6. Reikšmingai pagerėjo gebėjimas naudoti įvairius informacijos šaltinius, atskirti faktus nuo nuomonių ir gilintis į skirtingas perspektyvas. Mokytojai/-os įgijo daugiau pasitikėjimo ir kompetencijos. Reikšmingai patobulėjo gebėjimas integruoti vizualinius meno kūrinius į literatūros pamokas, stebėti mokinių kūrybiškumo augimą, formuluoti atviras užduotis ir skatinti mokinius reikšti savo mintis.

IŠVADOS

7. Sudėtinga, mokytojų teigimu, vesti diskusijas, kada mokiniai išreiškia nenorą skaityti, mokytojos/-ai pastebi motyvacijos mokymosi stoką. Kita/as mokytoja/-as teigė, kad problema yra ta, jog sunku mokinius/-es mokyti mokytis, trūksta medžiagos, mokiniai/-ės nenori įsitraukti. Mokytojos/-ai pastebėjo, kad problemų kyla dėl laiko trūkumo įdomiai pasiruošti.

8. VMS metodo taikymo sėkmė užfiksuota ne tik lietuvių kalbos pamokose. Užsienio kalbos mokytoja/-as teigė, jog, neblogai sekėsi pritaikyti metodą pamokoje, „mokiniais tai buvo naujas metodas išsakyti savo nuomonę, mokytis kritinio mąstymo, mokytis išklausti vienas kitą“. Gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as teigė, jog pats VMS metodas puikus, nes „mokiniai bendradarbiauja, dalijasi informacija, diskutuoja“, tačiau „ne visus mokinius pavyksta įveiklinti“. Taip pat buvo teigiama, kad reikia metodą taikyti dažniau, tada būna lengviau. Panašią mintį pateikė ir socialinė/-is pedagogė/-as „mokiniai bendradarbiauja, dalijasi informacija, diskutuoja“, tačiau „dažniau taikyti, tada viskas seksis geriau“.

9. Mokymuose dalyvavusios/ę lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos/-ai ir anketą atsakiusios/ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai teigė, kad VMS metodą integruoti į pamokas pavyko. Kelios iš mokytojų nurodė, kad taikant metodą pamokose pastebi teigiamų pokyčių mokinių ugdymo procese:

10. VMS metodo mokymų turinį, užduočių aiškumą, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą ir dėstymą, visą mokymų trukmę, užduotims atlikti skirtą laiką namuose ir mokymų metu 15 mokytojų kiekvienoje kategorijoje vertino labai gerai ir gerai. Papildomą darbą atliekant užduotis, gautus įrankius meno kūrinių pritaikymui mokytojų dėstomuose dalykuose, gautą praktiką meno kūrinių pritaikymui mokytojų dėstomuose dalykuose, darbo pobūdė (grupėje), edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose ir mokymų metu 14 tyrimo dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 1 mokytoja/-as nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Darbo grupės dydį ir galimybę užmegzti kontaktus su kitais mokytojais 13 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 3 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 11 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 4 nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

IŠVADOS

11. Apklausoje dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai joms/jiems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas. 3 mokytojos/-ai išskyrė, jog III modulis joms/jiems buvo naudingiausias. Pirmoji mokymų dalis 5 mokytojų atsakymuose kaip naudingiausia. 7 mokytojų atsakymuose kaip naudingiausi buvo paminėti visi moduliai.

DETALE ANALIZĖ

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

MO muziejaus mokymų programoje dalyvavo mokytojos/-ai iš Trakų r. Rūdiškių gimnazijos. Tyrime dalyvavo 10-15 mokytojų. Dalyvausiųjų skaičius svyruoja, nes pradinę anketą užpildė 10 mokytojų, o po mokymų anketą užpildė 15 mokytojų. Pagal kitus demografinius duomenis matosi, jog mokymų eigoje prisijungė naujos/-i mokytojos/-ai, bet taip pat kai kurie, dalyvavę mokymų pradžioje iki mokymų galo neišbuvo arba tiesiog ne visos/-i užpildė galutinę anketą.

Pradinę anketą užpildė 9 mokytojos ir 1 mokytojas, didžioji dauguma šių mokytojų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus (N=6), kiti 2 mokytojos/-ai teigė mokytojomis/-ais dirbantys 11-20 metų ir dar po vieną mokytoją dirbančią/-į 0-3 metus arba 4-10 metų.

Nors mokymai skirti daugiausiai lietuvių kalbos ir literatūros mokytojoms/-ams, tačiau į juos galėjo įsitraukti ir kitos/-i. Anketą šį kartą prieš mokymus užpildė 3 lietuvių kalbos mokytojos/-ai, po du mokytojas/-us teigė, jog veda gamtos mokslų, ar užsienio kalbos pamokas. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 pradinio ugdymo mokytojas/-as; 1 socialinė/-is pedagogė/-as; 1 geografijos ir meninio ugdymo mokytoja/-as.

Pasibaigus mokymams anketą užpildė 10 mokytojų dirbančių mokytojomis/-ais daugiau nei 21 metus ir 1 mokytoja/-as – 11-20 metų. Taip pat 3 mokytojos/-ai dirbančios/-ys 0-3 metus ir 1 mokytojas/-as dirbanti/-is 4-10 metų. 14 jų norėdė esančios/-ys moterys, o vienas asmuo nurodė, jog yra vyras. Po mokymų anketą užpildė 4 lietuvių kalbos mokytojos/-ai ir 4 pradinio ugdymo lietuvių kalbos mokytojos/-ai, po dvi mokytojas/-us vedančias/-us užsienio kalbos ar gamtos mokslų pamokas. Taip pat pasibaigus mokymams anketą užpildė 1 socialinė/-is pedagogė/-as; 1 informatikos mokytoja/-as; 1 meninio ir gyvenimo įgūdžių ugdymo mokytoja/-as; 1 istorijos ir pilietinio ugdymo mokytoja/-as.

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausiama, kokiomis kultūrinių įstaigų paslaugomis jos naudojasi mokymo tikslais. 3 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai bei nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis. 1 mokytoja/-as nurodė, jog naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO PRITAIKYMAS PAMOKOSE

2.1. VMS METODO ŽINOMUMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausama, kiek joms/jiems žinomas yra vizualinio mąstymo metodas. Atsakymai pasiskirstė į keturias grupes. 3 mokytojos/-ai šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios taikyti, 4 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę ir 1 mokytoja/-as teigė, jog metodą žino ir sėkmingai jį taiko pamokose.

2.2. VMS METODO (NE)TAIKYMO PERSPEKTYVOS PO MOKYMŲ

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų klausta, ar jos ir toliau pamokose taikys vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą. Šiuo klausimu visos/-i mokytojos/-ai teigė, jog taikys metodą, tačiau 3 jų teigė, jog tai bus „kartais“; „esant būtinybei“; „kartais, yra temų apie meną, kultūrą, kur galėčiau pritaikyti.“. Likusios/-ę mokytojos/-ai nurodė, jog mano, kad VMS metodą taikys, nes „sudomina mokinius“, „naudinga mokiniams“. Kitos/-i mokytojos/-ai pasidalino, kad pasirinkimui taikyti metodą įtakos turės tai, jog pamokos tampa įtraukiomis, gyvesnėmis ir įdomesnėmis.

Mokytojos/-ai taip pat teigė, jog tikrai pabandys integruoti VMS į pamokas, nes tai ypatingai mokiniams/-ėms naudingas įrankis:

Taip, nes tai labai naudingas įrankis, ne tik plečiantis mokinio akiratį, bet ir padedantis įdomiau organizuoti pamokas, tinkantis mokinius sužadinant, ieškant sąsajų su pamokos tema.

Manau, kad taikysiu. Kadangi vizualinio mąstymo strategija skatina mokinius aktyviai išsakyti mintis, įtraukia juos į diskusiją.

Manau, kad taip, kadangi tai yra puikus būdas pajvairinti pamokų veiklą, įsivertinimo būdus, skatinti mokinių bendradarbiavimą.

Taip, nes vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodas padeda mokiniams geriau suprasti informaciją, ugdytis kritinį mąstymą bei skatina aktyvų dalyvavimą pamokoje.

Taip, taikysiu vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą pamokose, nes jis padeda mokiniams geriau suprasti ir įsisavinti informaciją. VMS skatina kritinį mąstymą, padeda struktūruoti žinias ir skatina aktyvų mokymąsi. Be to, šis metodas yra naudingas įvairių mokymosi stilių mokiniams, nes suteikia galimybę informaciją apdoroti vizualiai, o tai ypač svarbu tiems, kurie geriau mokosi matydami vaizdus.

2.3. VMS METODO TAIKYMAS LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAMOKOSE

Atskiru atviru klausimu pasidalinti patirtimis integruojant VMS metodą vedamose pamokose prašyta ir pagrindinės tikslinės grupės – lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Kadangi ne visi/-os mokytojai/-os mokymuose buvo mokančios/-ys lietuvių kalbos, ne visi/-os norėjo pasidalinti, tai gavome ne visų mokytojų atsakymus. Mokymuose dalyvavusios/-ę ir anketą atsakiusios/-ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai teigė, kad VMS metodą integruoti į pamokas pavyko. Kelios iš mokytojų nurodė, kad taikant metodą pamokose pastebi teigiamų pokyčių mokinių ugdymo procese:

Viešojo kalbėjimo įgūdžiams lavinti. Ačiū.

Geresniam literatūros mokymui, viešojo kalbėjimo įgūdžiams taikyti.

Pasiteisino, metodas padėjo prakalbinti vaikus, į veiklas įtraukti mokinius, kurie linkę patylėti.

Baigiamąją anketą užpildžiusios/-ę lietuvių kalbos mokytojos/-ai vertino VMS metodo taikymą pamokose kaip pavykusių ir sėkmingą.

Sėkėsi puikiai pristatant pamokos temą, įtraukiant mokinius.

Iš dalies sėkėsi.

Lietuvių kalba labai dera su šiuo metodu. Šį metodą patogiu transformuoti ir taikyti mokant analizuoti tekstą.

2.4. MOKYTOJŲ ĮVARDINTI IŠŠŪKIAI SU KURIAIS SUSIDURIA UGDYMO PROCESSE

Mokytojų atsakymai apie VMS metodo taikymą ir matomas naudas iš dalies siejasi su iššūkiais, kuriuos mokytojos/-ai įvardino patiriančios/-ys ugdymo procese. Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta su kokiomis problemomis jos/jie dažniausiai susiduria vedamų pamokų metu. Sudėtinga, mokytojų teigimu, vesti diskusijas, kada mokiniai/-ės išreiškia nenorą skaityti, mokytojos/-ai pastebi motyvacijos mokymosi stoką mokiniuose/-ėse. Kita/as mokytoja/-as teigė, kad problema yra ta, jog sunku mokinius/-es mokyti mokytis, trūksta medžiagos, mokiniai/-ės nenori įsitraukti. Mokytojos/-ai pastebėjo, kad problemų kyla dėl laiko – „trūksta laiko rasti įdomių užduočių, žadinančių mokinių motyvaciją.“.

2.5. VMS METODO TAIKymo SĖKMINGI IR NESĖKMINGI PAVYZDŽIAI KITOSE PAMOKOSE

Siekiant geriau suprasti kaip visoms mokytojoms/-ams sekėsi taikyti VMS metodą pamokose, atviru klausimu buvo prašoma pasidalinti sėkmingais ir nesėkmingais metodo taikymo pavyzdžiais bei priežastimis, kurie, jų manymu, lėmė sėkmę ar nesėkmę. Meninis ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojos/-ai atsakė trumpai, jog metodą taikyti pavyko „normaliai“, informatikos mokytoja/-as teigė, kad bandyti VMS pamokoje „sekėsi gerai“. Užsienio kalbos mokytoja/-as teigė, jog, neblogai sekėsi pritaikyti metodą pamokoje, „mokiniams tai buvo naujas metodas išsakyti savo nuomonę, mokytis kritinio mąstymo, mokytis išklausti vienas kitą“. Taip pat viena/-as jų pasidalino plačiau:

Daugeliui mokinių VMS metodas pasirodė įdomus, nes jis skiriasi nuo įprastų pratimų ir suteikia daugiau kūrybinės laisvės. Tam tikros veiklos, pvz., sudėtingesnių minčių žemėlapių kūrimas ar vizualinės analizės užduotys, užimdavo daugiau laiko nei planuota.

Istorijos ir pilietinio ugdymo mokytoja/-as sėkme laiko teorinę mokymų kurso dalį, kuri suteikė galimybę gerai taikyti VMS. Kitos/-i mokytojos/-ai nurodė, kad:

Daugeliui mokinių VMS metodas pasirodė įdomus, nes jis skiriasi nuo įprastų pratimų ir suteikia daugiau kūrybinės laisvės. Tam tikros veiklos, pvz., sudėtingesnių minčių žemėlapių kūrimas ar vizualinės analizės užduotys, užimdavo daugiau laiko nei planuota.

Sekėsi neblogai, mokiniams tai buvo naujas metodas išsakyti savo nuomonę, mokytis kritinio mąstymo, mokytis išklausti vienas kitą.

Gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as teigė, jog pats VMS metodas puikus, nes „*mokiniai bendradarbiauja, dalijasi informacija, diskutuoja*“, tačiau „*ne visus mokinius pavyksta įveikinti*“. Taip pat buvo teigiama, kad reikia metodą taikyti dažniau, tada būna lengviau. Panašią mintį pateikė ir socialinė/-is pedagogė/-as: „*mokiniai bendradarbiauja, dalijasi informacija, diskutuoja*“, tačiau „*[metodą reiktų] dažniau taikyti, tada viskas seksis geriau*“.

Kita/-as mokytoja/-as plačiau pasidalino kilusiais sunkumais ir sėkmėmis:

VMS metodo taikymas pradiniam ugdyme buvo gana sėkmingas, tačiau iškilo ir tam tikrų iššūkių. Sėkmės: Mokinių įsitraukimas. Išmoko ne tik stebėti, bet ir reikšti savo mintis. SUNKUMAI: Ne visada lengva rasti tinkamus vizualinius pavyzdžius ar paruošti kokybiškas užduotis, atitinkančias konkrečius mokymosi tikslus.

Sugretinus šio skyriaus dalių mokytojų atsakymus matome, kad VMS metodo taikymas pamokose mokytojams/-ams padeda įveikti dalį jų minėtų sunkumų.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo prašoma įvertinti 27 teiginius nurodant, kiek, jų manymu, joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t. Teiginių vertinimo skalė buvo nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas visiškai nereikalingas) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas labai reikalingas). Klausimyną prieš mokymus užpildė 10 tyrime dalyvavusių mokytojų.

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų paprašyta įvertinti, kiek mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias. Siekiant pamatuoti poveikį, teiginiai atliepė pateiktuosius tyrimo pradžioje. Kaip ir pradinėje apklausoje, taip ir šioje pateikta vertinimo skalė nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pagilinti visiškai nepavyko, iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijos, gebėjimai bei žinios patobulinti labai sėkmingai). Klausimyną po mokymus užpildė 15 tyrime dalyvavusių mokytojų.

MO muziejaus mokymuose dalyvavo įvairūs/-ios mokytojai/-os, o jų grupė nebuvo tokia pati iki mokymų pabaigos. Matome, kad pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę tie/tos patys/-ios ir nauji/-os mokytojai/-os. Kai kurie/-ios mokytojai/-os, kurie/-ios dalyvavo pradžioje galutinės anketos neužpildė. Dėl tokių priežasčių negalime tiesiogiai lyginti abiejų anketų.

Tolesnėse šio skyriaus pastraipose, suskirstytose pagal temas, apžvelgsime tyrimo pradžioje ir pabaigoje klausimyne pateiktus teiginius, aprašysime mokytojų skirtus įvertinimus, indikuojančius galimą su mokymais susijusį pokytį arba jo trūkumą. Verta dar kartą pažymėti, kad mokymų pradžioje mokytojos buvo prašomos įsivertinti esamus gebėjimus ir kompetencijas, o mokymų pabaigoje – kiek šiuos gebėjimus ir kompetencijas jų manymu pavyko pagilinti. Taigi, šis lyginimas nėra gebėjimų ir kompetencijų matavimas prieš ir po mokymų, tačiau mokytojų įsivertinimas kiek joms pavyko šias kompetencijas pagilinti lyginant su turimomis žiniomis. Pagal kiekvienam teiginiui priskirtus balus (nuo 1 iki 5) apskaičiuotas įvertinimo dažnis.

3.1. KŪRYBIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „Įtraukti vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą“, 5 mokytojos/-ai iš 1 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką“, 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Gebėjimą „Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas“, 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Pateikti moksleiviams (-ėms) įvairiems sprendimams atviras užduotis“, 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

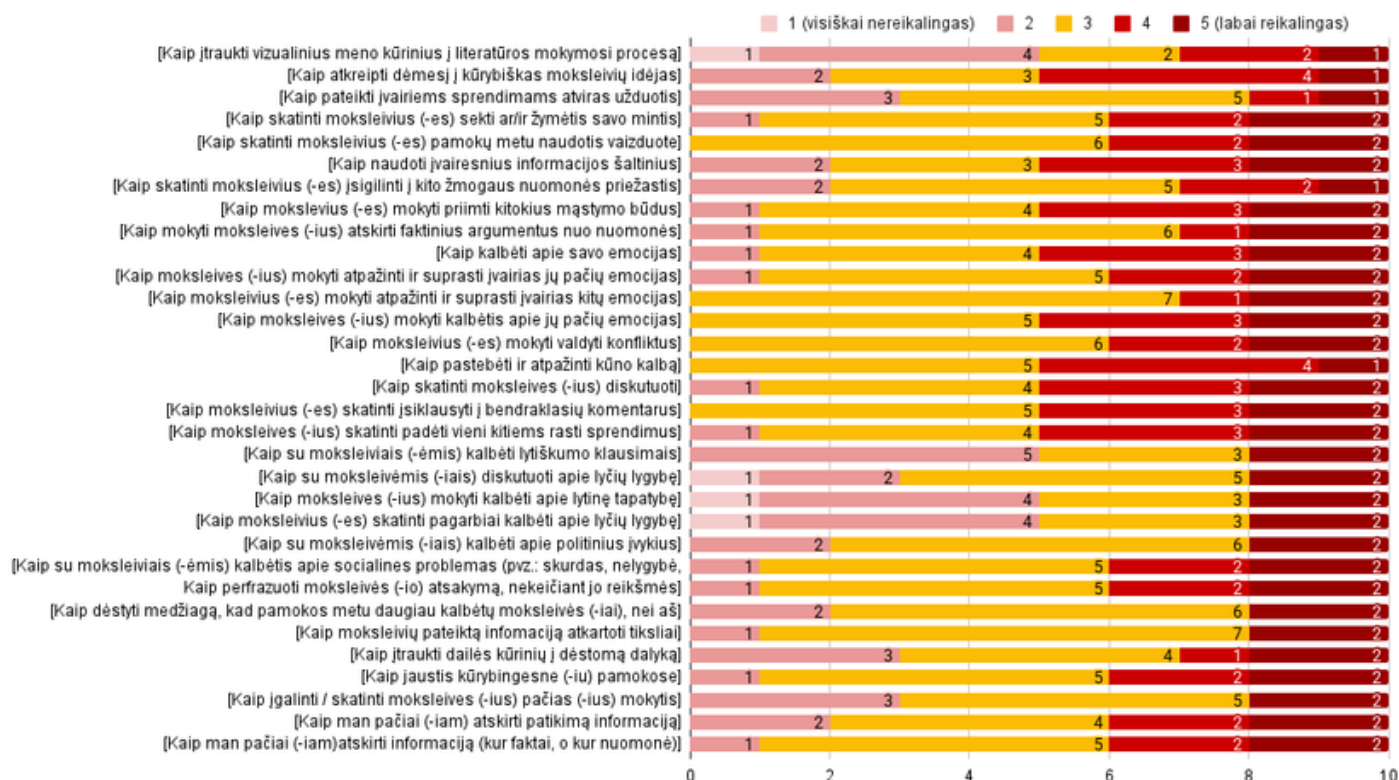
Poreikį stiprinti gebėjimą „Pateikti įvairiems sprendimams atviras užduotis“, 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar/ir žymėtis savo mintis“, 6 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 9 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar / ir žymėtis savo mintis“ 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) pamokų metu naudotis vaizduote“ 6 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

1 pav. Mokytojų įsivertinimas, kiek joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t.

Gebėjimas įtraukti vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymą ir pastebėti mokinių kūrybiškumo pokyčius gerokai pagerėjo – dauguma mokytojų nurodė, kad gebėjimus pavyko stipriai patobulinti. Taip pat išaugo gebėjimas pateikti atviras užduotis ir skatinti mokinius/-es žymėti savo mintis.

3.2. KRITINIS MĄSTYMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „Naudoti įvairesnius informacijos šaltinius“ 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 1 mokytoja/-as iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 14 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Skatinti mokslėlius (-es) įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis“ 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą pastiprinti; 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*Mokyti moksleives (-ius) atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės*“ 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 6 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 5 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 10 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Gebėjimas naudoti įvairesnius informacijos šaltinius žymiai pagerėjo – po mokymų dauguma mokytojų nurodė, kad pavyko gerai pastiprinti šį gebėjimą. Taip pat pagerėjo gebėjimas skatinti mokinius/-es įsigilinti į kitų nuomonių priežastis ir mokyti atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės – daugelis mokytojų pažymėjo, kad gebėjimus pavyko stipriai patobulinti. Bendras rezultatas rodo, kad mokymai padėjo mokytojams/-oms įgyti daugiau pasitikėjimo šiose srityse.

3.3. EMOCINIS RAŠTINGUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti įvairias kitų emocijas*“: 7 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų (pagal vidurkį) 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti jų pačių emocijas*“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleivius (-es) mokyti valdyti konfliktus*“ 6 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokytojų įsivertinimas parodė, kad poreikis stiprinti gebėjimą kalbėti apie savo emocijas buvo vidutinis, tačiau po mokymų dauguma mokytojų teigė, kad pavyko reikšmingai patobulinti šį gebėjimą. Panašus pokytis pastebėtas ir gebėjimo mokyti mokinius/-es atpažinti ir suprasti įvairias emocijas bei valdyti konfliktus. Po mokymų dauguma mokytojų pažymėjo, kad gebėjimai buvo pastiprinti. Gebėjimas mokyti mokinius/-es suprasti ir valdyti savo pačių emocijas taip pat patobulėjo, nes po mokymų dauguma mokytojų nurodė, kad pavyko pastiprinti kompetenciją.

3.4. BENDRAVIMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Pastebėti ir atpažinti kūno kalbą“ 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „[...] skatinti moksleives (-ius) diskutuoti“ 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Moksleivius (-es) skatinti įsiklausyti į bendraklasių komentarus“: 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „[...] moksleives (-ius) skatinti padėti vieni kitiems rasti sprendimus“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokytojų įsivertinimas rodo, kad poreikis stiprinti gebėjimą pastebėti ir atpažinti kūno kalbą buvo vidutinis, tačiau po mokymų dauguma mokytojų pažymėjo reikšmingą šio gebėjimo pastiprinimą. Taip pat, poreikis skatinti mokinius/-es diskutuoti buvo vertinamas kaip vidutinis ir didelis, tačiau po mokymų daugiau nei pusė mokytojų teigė, kad gebėjimas buvo gerai sustiprintas. Gebėjimas skatinti mokinius/-es įsiklausyti į bendraklasių komentarus ir skatinti tarpusavio pagalbą sprendžiant problemas taip pat patobulėjo po mokymų, nes dauguma mokytojų pažymėjo, kad pavyko pasiekti teigiamų rezultatų šiose srityse.

3.5. LYČIŲ LYGYBĖ IR LYTIŠKUMAS

Prieš mokymus mokytojos/-ai gebėjimą „Mokyti moksleivius (-es) kalbėtis lytiškumo klausimais“, „Skatinti moksleivius (-es) pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę“ (pagal vidurkį) 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Diskutuoti su moksleivėmis (-iais) apie lyčių lygybę“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą.

Poreikį stiprinti savo kompetenciją „Kaip moksleives (-ius) mokyti kalbėti apie lytinę tapatybę“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Skatinti pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus mokytojai/-os vertino poreikį stiprinti gebėjimą kalbėti apie lytiškumo klausimus ir skatinti pagarbią kalbėjimą apie lyčių lygybę kaip vidutinį arba didelį. Po mokymų daugelis mokytojų teigė, kad gebėjimas buvo reikšmingai patobulintas. Poreikis stiprinti gebėjimą diskutuoti apie lyčių lygybę ir kalbėti apie lytinę tapatybę buvo vertinamas kaip reikšmingas, o po mokymų mokytojai/-os pranešė apie teigiamą šių gebėjimų tobulėjimą.

3.6. SOCIALINĖS AKTUALIJOS IR PILIETIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius“: 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes“, „Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius“ (pagal vidurkį) 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko; 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie socialines problemas (pvz.: skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacijos ir pan.)“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

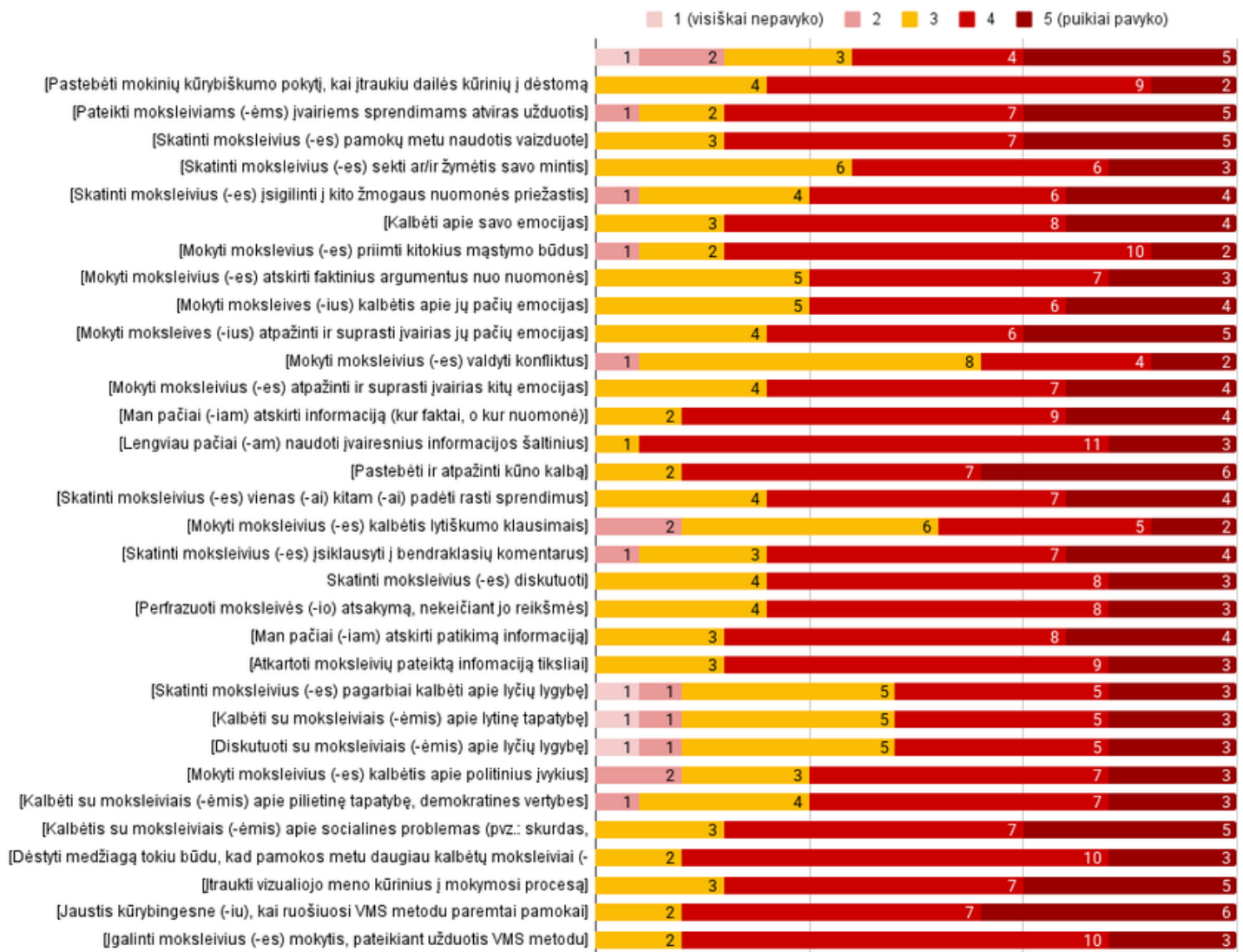
Prieš mokymus mokytojai/-os įvertino, kad reikalingas vidutinio ir didelio lygio poreikis stiprinti gebėjimą kalbėti apie politinius įvykius ir socialines problemas, tokius kaip skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacija. Po mokymų dauguma mokytojų teigė, kad šie gebėjimai buvo ženkliai patobulinti, o teigiamų rezultatų pasiekė dauguma jų.

3.7. FASILITATORIAUS VAIDMUO

Poreikį stiprinti gebėjimą „Dėstyti medžiagą, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleivės (-iai), nei aš“: 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Skatinti moksleivius (-es) diskutuoti“, „Dėstyti medžiagą tokiu būdu, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleiviai (-ės) nei aš, mokytoja (-as)“, 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

2 pav. Mokytojų įsivertinti, kiek joms/jiems mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias.

Poreikį stiprinti gebėjimą „Perfrazuoti moksleivės (-io) atsakymą, nekeičiant jo reikšmės”: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Moksleivių pateiktą informaciją atkartoti tiksliai”: 8 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Įtraukti dailės kūrinių į dėstomą dalyką“: 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų „Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką“, „Įtraukti vizualiojo meno kūrinius į mokymosi procesą“ gebėjimą (pagal vidurkį) 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį „Jaustis kūrybingesne (-iu) pamokose“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Įgalinti/Skatinti moksleives (-ius) pačias (-ius) mokytis“: 3 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Mokyti moksleivius (-es) priimti kitokius mąstymo būdus“: 1 mokytoja/-as iš 15 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų gebėjimą „Įgalinti moksleivius (-es) mokytis, pateikiant užduotis VMS metodu“: 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam) atskirti patikimą informaciją“: 2 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Man pačiai (-iam)atskirti informaciją (kur faktai, o kur nuomonė)“: 1 mokytoja/-as iš 10 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 10 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 15 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 13 mokytojų iš 15 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų pastebėtas teigiamas poveikis: dauguma mokytojų įvertino, kad gebėjimai, tokie kaip mokymas mokinius/-es kalbėti, skatinti diskusijas ir pasirinkti informaciją, buvo labai patobulinti. Tai rodo, kad mokymai efektyviai prisidėjo prie mokytojų profesinių įgūdžių gerinimo.

4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

Tyrime dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti ne tik MO muziejaus mokymų turinį, bet ir mokymų pobūdį, struktūrą, užduotis, skirtą laiką ir pan. (žr. 1 pav.). VMS metodo mokymų turinį, užduočių aiškumą, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą ir dėstymą, visą mokymų trukmę, užduotims atlikti skirtą laiką namuose ir mokymų metu 15 mokytojų kiekvienoje kategorijoje vertino labai gerai ir gerai.

Papildomą darbą atliekant užduotis, gautus įrankius meno kūrinių pritaikymui mokytojų dėstomuose dalykuose, gautą praktiką meno kūrinių pritaikymui mokytojų dėstomuose dalykuose, darbo pobūdė (grupėje), edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose ir mokymų metu 14 tyrimo dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 1 mokytoja/-as nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Darbo grupės dydį ir galimybę užmegzti kontaktus su kitais mokytojais/-omis 13 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 3 asmenys nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 11 dalyvių vertino labai gerai ir gerai, 4 nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

Apklausoje dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai joms/jiems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas. 3 mokytojos/-ai išskyrė, jog III modulis joms/jiems buvo naudingiausias. Teigiama, jog:

Praktinis VMS taikymas buvo naudingas, nes leido išbandyti metodą realiose situacijose. Praktiniai pavyzdžiai ir užduotys padėjo suprasti, kaip galima pritaikyti VMS įvairiose mokymosi srityse.

Pirmoji mokymų dalis 5 mokytojų atsakymuose kaip naudingiausia buvo paminėta su įvairiais komentarais:

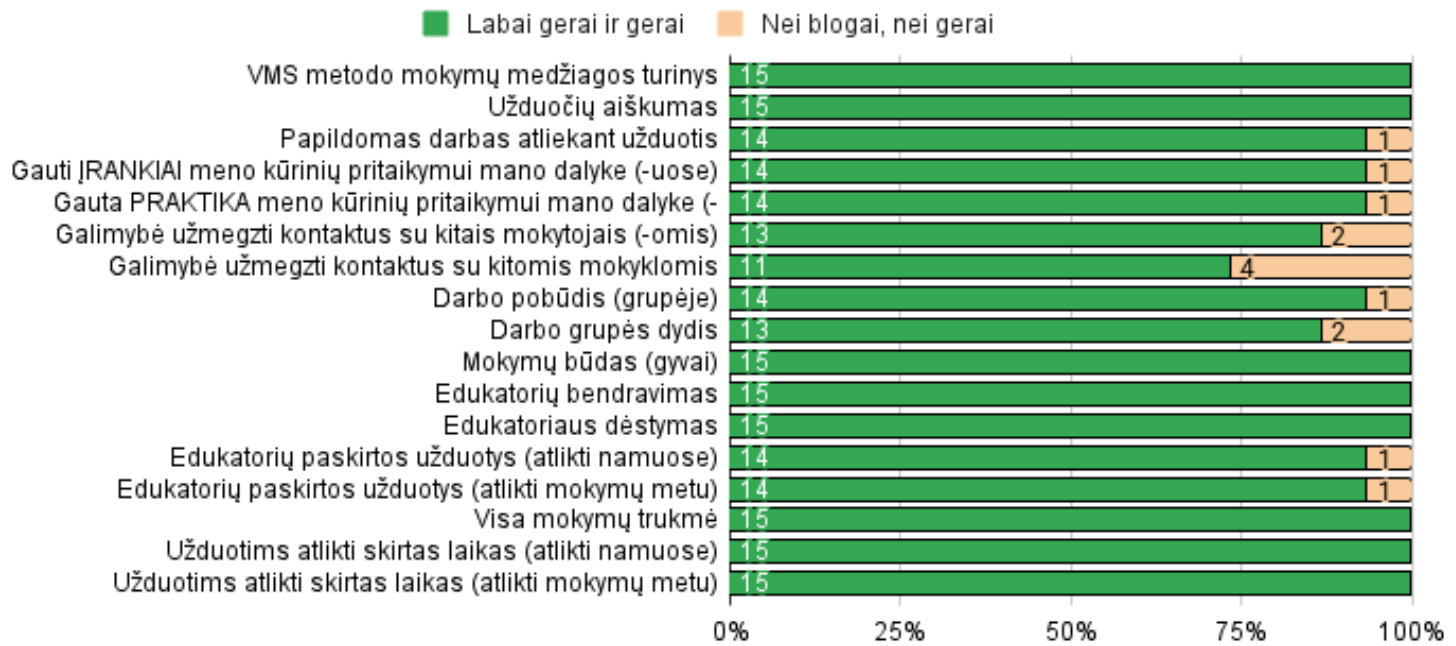
Teorinė dalis. Buvo naudinga sužinoti įvairių priemonių, būdų, kuriuos taikau pamokose.

Patiko teorinė dalis - todėl, kad tai buvo nauja patirtis.

Teorinė dalis, susitikimai gyvai. Naujos patirtys, taikomi metodai.

7 mokytojų atsakymuose kaip naudingiausi buvo paminėti visi moduliai. Buvo išsakyta, jog „I modulis – teorinė VMS dalis – man buvo svarbus kaip įvadas į metodą. II modulis suteikė galimybę stebėti, kaip mokiniai reaguoja į VMS metodus realiose situacijose. Tai padėjo pamatyti, kurie metodai veikia geriausiai, kaip mokiniai interpretuoja vizualinę informaciją ir kaip galima pritaikyti skirtingus metodus. III modulis – integruotų pamokų kūrimas - buvo vertingas tuo, kad leido susisteminti įgytas žinias ir pritaikyti jas konkrečiose pamokose.“; „labai patiko teorinė dalis. Žinoma, itin naudinga ir praktinė dalis, kuri padėjo jau konkrečiai realizuoti įgytas žinias.“.

3 pav. MO muziejaus mokymų vertinimas: mokytojų perspektyva

Apibendrinant šiuos duomenis, galima teigti, kad visos dalys buvo mokytojų vertinamos kaip naudingos.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI MOKYMAMS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta, kokie jų lūkesčiai mokymams. Mokytojos/-ai nurodė, kad tikisi „pasisemti idėjų pamokoms“; gauti „naujų patirčių“; „pasisemti naujų žinių, naujų emocijų, metodų“; „daugiau sužinoti apie vizualinio mąstymo strategijos metodą“; tikisi išmokti „užduočių, kurios domintų mokinius, <...> asmeniškai noriu išplėsti kultūrinę kompetenciją“. Viena/-as dalyvė/-is nurodė, jog lūkesčių neturėjo. Pusė galutinę anketą užpildžiusių mokytojų nurodė, jog iš mokymų tikisi daug praktikos ir kad visa tai padės jų veikloje.

Atviru klausimu dalyvavusių mokytojų buvo prašoma įvardinti iššūkius ir problemas, su kuriais susidūrė mokymų metu, bei ką siūlytų mokymuose tobulinti. Dauguma mokytojų atsakė nurodydamos/-i laiko trūkumą, mokinių motyvavimą įsitraukti, 3 mokytojos/-ai nurodė, kad jokių problemų nekilo. Taip pat buvo minima, jog MO muziejaus mokymai buvo asmeninis iššūkis „pagrindinis iššūkis – įveikti save, o mokymai pranoko lūkesčius“. Mokytojos/-ai pasidalino, kad iššūkiu tapo metodo taikymas su jaunesniais/-ėmis mokiniais/-ėmis ir norėjusi „sužinoti ir įvairesnių VMS metodų, kuriuos pavyktų taikyti pradiniam ugdyme“. Buvo teigiama, jog tam kad drąsiau jaustųsi reikia dažniau taikyti metodą, taip pat buvo pastebėjimų, kad „tikrai ne kiekvienoje pamokoje reikia taikyti“.

Anot dalyvių, didžiausios problemos buvo laiko, skirto pasiruošti, trūkumas (N=3), mokinių įsitraukimas (N=3).

Laiko trūkumas:

Užima daugiau laiko pasiruošimas.

Laiko trūkumas, kadangi bandžiau apjungti dailės, literatūros bei istorijos dalykus. Mokiniai labai patiko paveikslų tyrinėjimo metodas.

Temos parinkimas, pamokos eigos struktūros apmąstymas, darbų gausa ir laiko trūkumas.

Mokinių prakalbinimas:

Pamokos pradžioje sunkiau sekėsi prakalbinti mokinius, paskui įsidrąsina.

Kai kuriems mokiniams reikėjo daugiau laiko įsitraukti į procesą ir suprasti metodo naudą. Daliai mokinių reikėjo papildomos pagalbos ar pavyzdžių, kad suprastų, kaip analizuoti pateiktą informaciją. Dažnai pritrūkdavo laiko gilesnei analizei ir diskusijoms.

Mokiniai bijojo reikšti savo mintis, kai kuriems trukdė tai, kad neturėjo pakankamo žodyno.

Taip pat buvo pasidalinta ir siūlymais:

- 1) „pateikti daugiau jau paruoštų VMS metodų pritaikymo pavyzdžių, kurie atitiktų įvairius mokomuosius dalykus ir mokinių lygius“;
- 2) „gal galima būtų sukurti bendrą vizualinių priemonių duomenų bazę, kurioje mokytojai galėtų rasti jau sukurtas schemas, diagramas ir kitus vizualinius įrankius, pritaikytus skirtingiems dalykams“.

Apibendrinant mokytojų atsakymus į šį atvirą klausimą galima teigti, kad mokytojų patirti iššūkiai ir kartu mokymams išsakytos pastabos buvo susijusios su organizaciniu mokymų aspektu – laiku, tačiau ir su metodo taikymo etape kilusiais sunkumais su mokiniais/-ėmis.